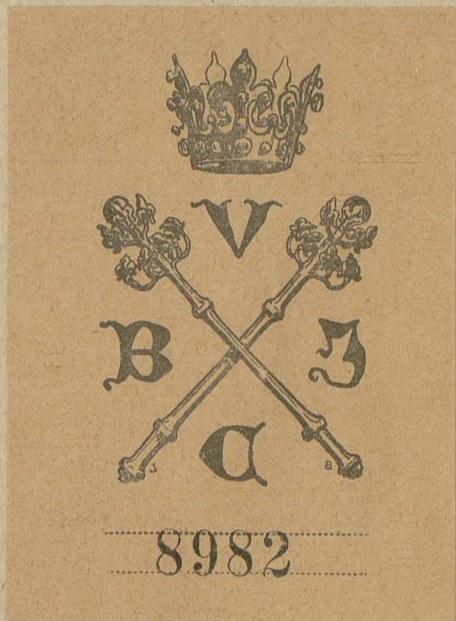

8982
III Aug. St. Dr. P

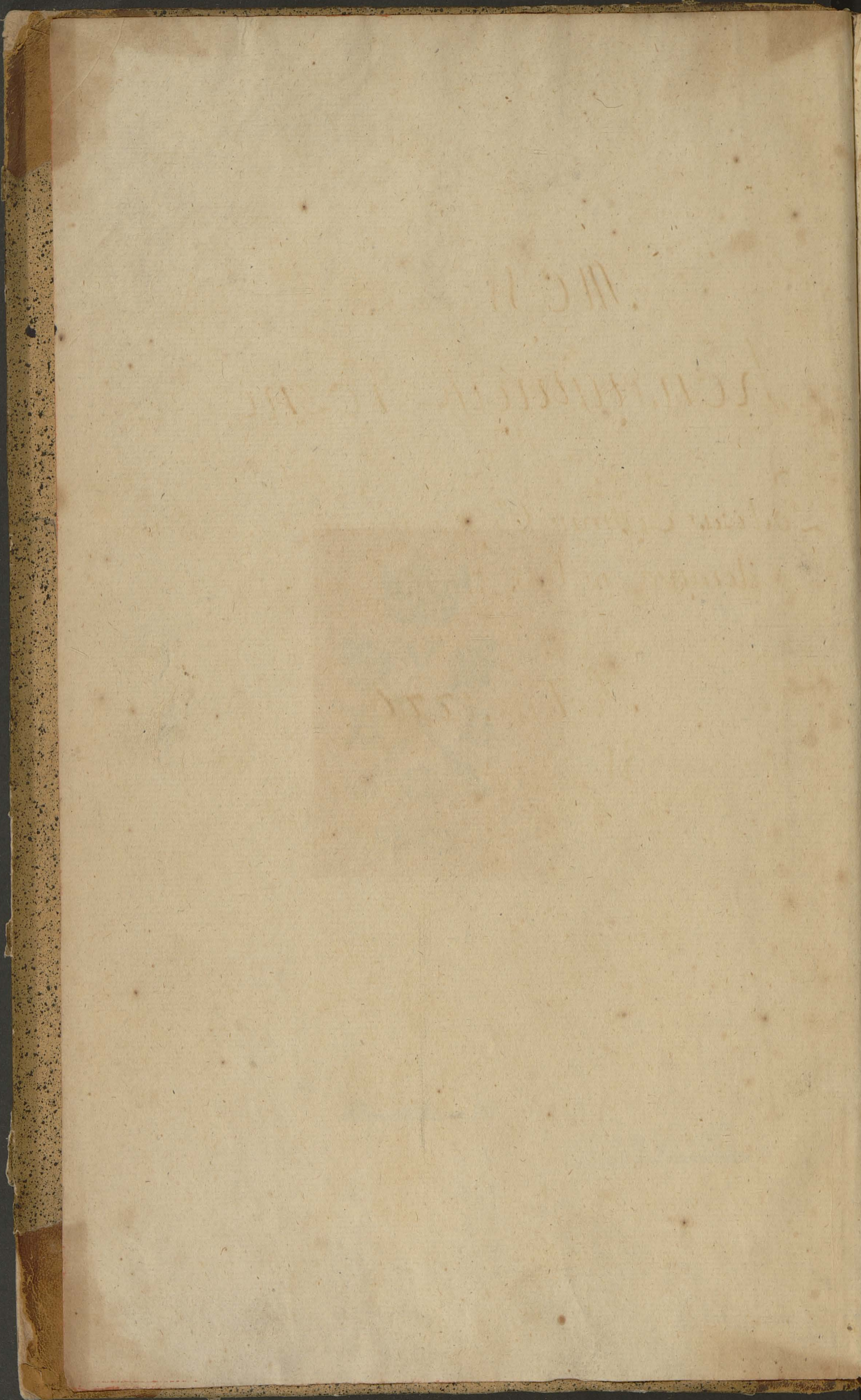
Bandthe 12.

3283 Traus.

VIII. a. 32.

19.

41. 1. 118.

MOŹY
Konstytucye różne

Podczas Seymu Ordynaryjnego pod Konfe-
deracyą w Warszawie agitującego się
In Publicum

Roku 1776.
WYDANE.

M. C. H. V.

RECHNIKOWSKI

Polen'sche ...
... in ...

BIBLIOTHECA
VNIV. MAGELL.
CRACOVIENSIS.

898211

31.1.1882

52

M O W A
JASNIE WIELMOZNEGO
BIERZYNSKIEGO

KASZTELANA ZYTOMIRSKIEGO

NA SESSYI SEYMOWEY

DNIA 9. PAŹDZIERNIKA 1776. ROKU

M I A N A.

KIEDY w zbiorze co raz większych dla Kraiu ciosów
wynikły tu w Izbie wiele rodzajów Podatkowania
zawierający Projekt, pełne sprawiedliwego zmarn-
twienia wrzucił w nas uczucie, że KROLU Najiaś:
szczegulnym Panowania Twego wolnemu Narodowi masz prawidłem
uszcześliwienie Iego, że dzielić z nim w spaniałym Twym sercu wyda-
rzone przykrości, iak jest miłym dla Ciebie uczestnictwem, tak
nayuofilnieyszym odwracać ie staraniem, dałeś tego w codziennym

A

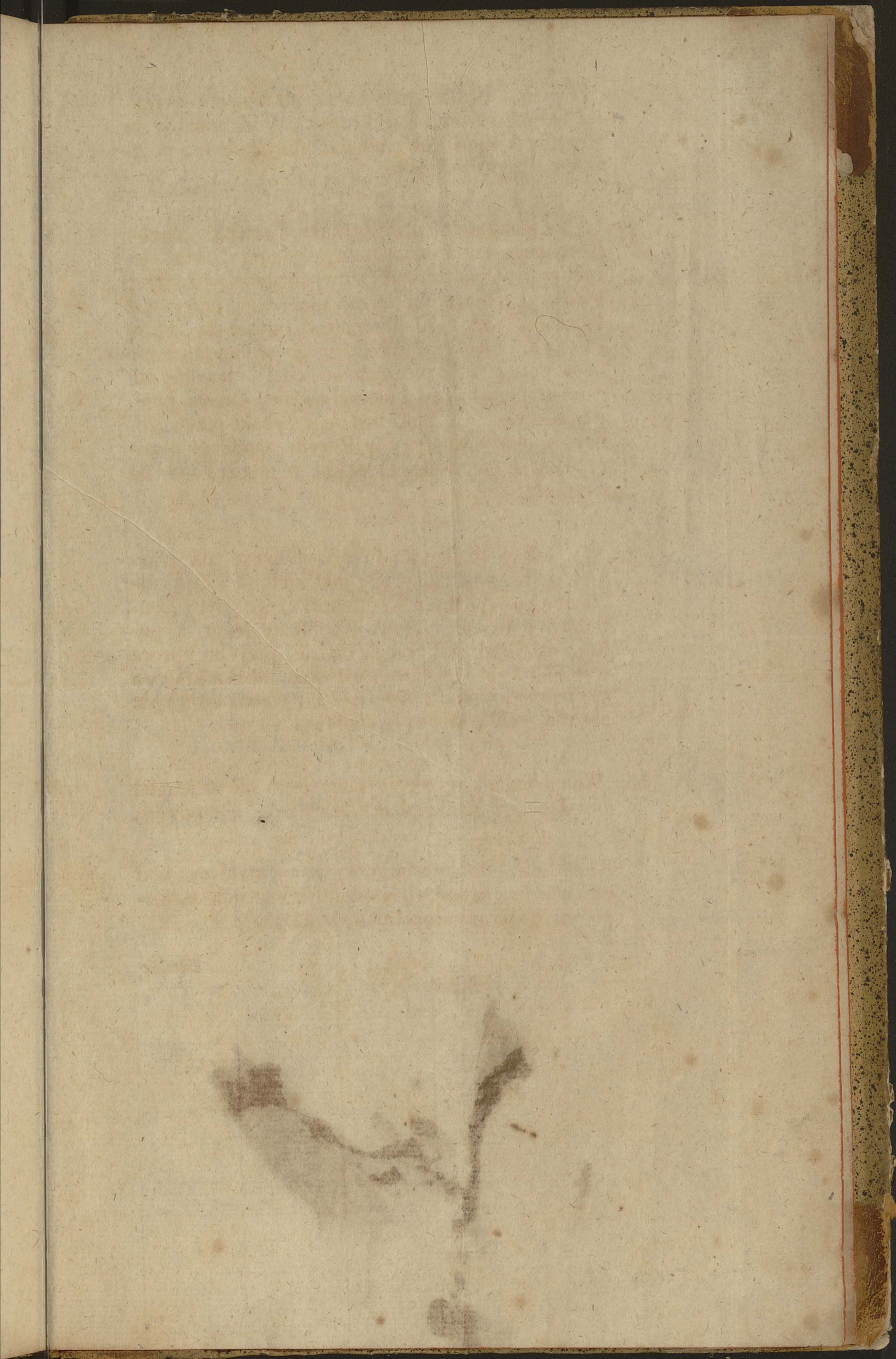
doświadczeniu wieloliczne dowody, a świeżo okazany nie jestże mocnym tej realności doświadczeniem, gdy natężony na reżtę dochodów naszych tak znacznymi uszczuplonych kłękami zamach, skutkiem Twojej o powszechne Dobro troskliwości obalony y znieszczoney został. Czują już pełne wierności y żadnym nieprzyjemne uprzedzeniem serca nasze, wzrost mocny przyzwoitych dla W. K. M. Ci obowiązków, a idące tej słodkiej nowiny w nayodlegleyzszym kraju tego zakonty Echo, pomnażać będzie tak dobremu Panu wdzięcznych y kochających Poddanych. Panowanie nad sercami Ludu Twego więcey świętności sławy Twojej przyda lustru, iak gdybyś nayoblzernieysze mocą oręża rozprzeźtrzenił granice, bo to wspaniałe Duszy a to chciwości jest własność, gdy więc tak iasno łaskawość Pańska poznawać się daie, spodziewać się mam śmiałość, iż moich z przekonania myśli wyrazy, dobrotliwie od Ciebie Nayiasniyszy KROLU y Stany Przeświete przyięte będą. Spadł już zawieszony do pogrążenia reżty intrat naszych kamień ustała jego boiaźń. Lecz do zupełney Kraiu pomysłności sądzę bydyż niektórych Praw uknowanie potrzebne, z których jest pierwizym, wniesiona na Dniu wczorayszym przez J. W. Marszałka Nadwornego Litewkiego prawdziwie Patryotycznych sentymentów Ministra, *Lex Sumptuaria*. Zbytek był tylko w dawnieyszych wiekach buynomyślny Młodzi przymarą, teraz zaś tak się na każdego wieku y stanu Ludzi rozciągnął, że już w powszechną obrocony potrzebę, y co nad Dziadowie nasi haniebną nazywali rozrzutnością y nagannym przepychem, to my kształtnym przyżytości barwiemy słowem. Niech więc ten tak rozszyrzony pożar przytłumiony: przez ustanowienie Prawa ad vecti pod konfiskatą złotych y srybrnych Materyi Galonów, haftów, Brylantow, y Pojazdów Angielskich, Wiedeńskich, y Paryskich, zostanie. Może mi tu kto zarzucić że podobne Prawo uszczupliwszy *Commertium* zmniejszy dochody publiczne, lecz ten wcześniej tak rozwiązuie zarzut, że gdy więcey za Produkta nasze wprowadzać w kraj iak wywozić za zbytki będziemy pieniędzy, obfitość kraiu, która nieochybnie ztąd wyniknie nadgrodzić potrafi sownie w przyszłym czasie ten mały dochodu publicznego uszczerbek. Może y to kto zadać, że Szwecya y Dania taką rządząc się polityką między bogatemi w Europie Państwami mieć się nie może; ale na zbitie tego odwołuję się do położenia kraiu y iakości ich produktów, oto Szwecya w zimnym nadto będąc klimacie, Grunta piaszczyste y nieurodzayne mając, a ieszcze po więkzey części lasami zarosłe y błotami napełnione, niema tylko iedne żelazo, z którego w kraj swój wciąga z zagranicznych Państw pożytki. Dania także w podobnym położona Horyzoncie, z iednych tylko Ryb, koni, y Masztów cokolwiek profitować może. Łatwo tedy każdy poznać może, że gdyby tak chwalebne w tych Państwach nie było Prawa, uboższymi ich ieszcze same ich naszego kraiu sytuacya, ma żyzną Rolę, ma rozmaite, to jest: Wołki, Łoie, Welnę, Potasze, Płzenice, Woły, Hanyłz, Płutna Smelcugę, Pienkę, y inne handlu gatunki; nie może tu więc tych Państw

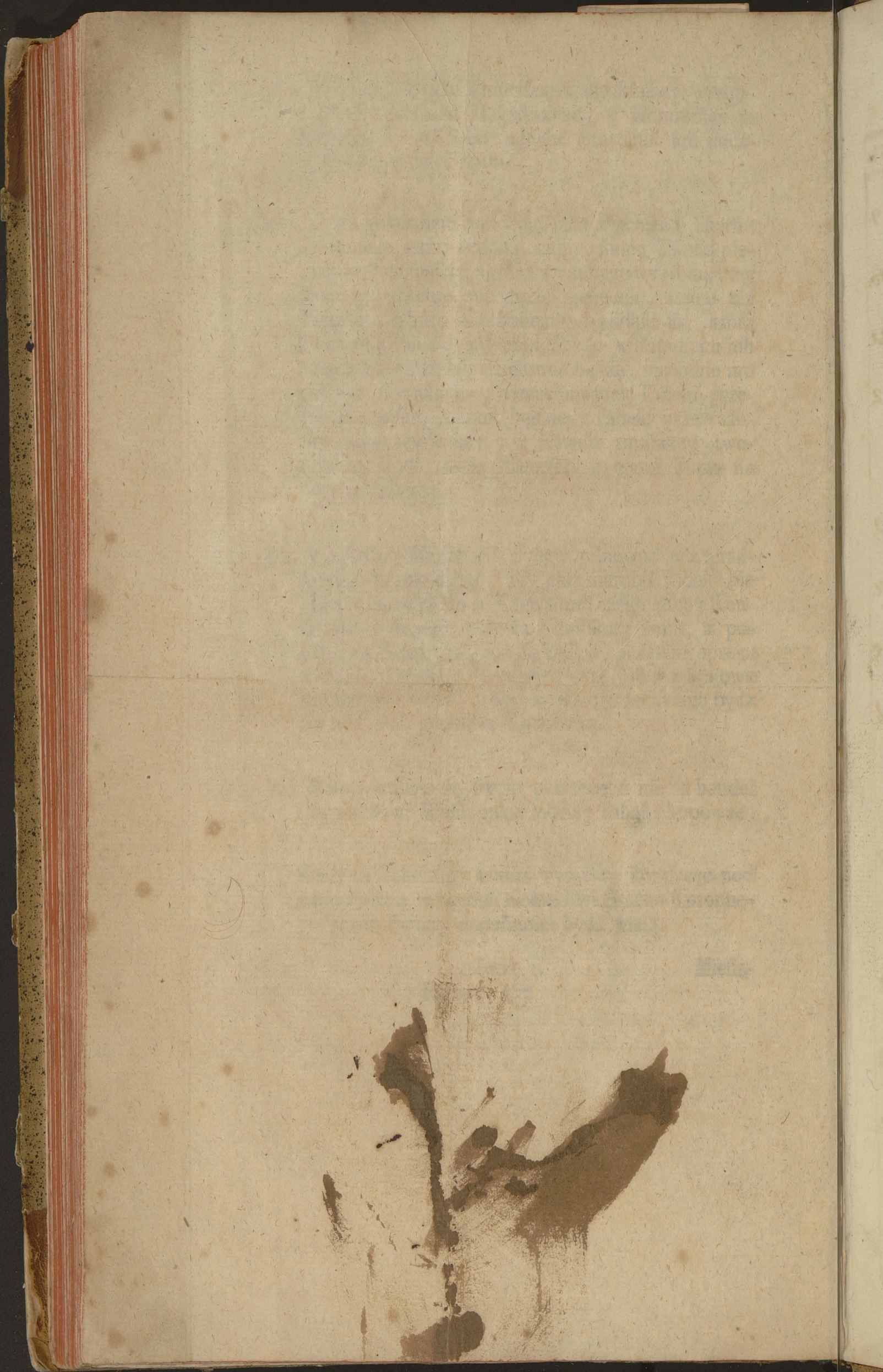
bydź stofowany przykład, bo któż widocznie nie pozaie, że taką obfitości Produktów wprowadzone w nasz kraj pieniądze, a przez ukrucenie zbytkow Kraiu utrzymane powszechny nie przyniesie obfitości. Spodziewam się jeszcze jednego przeciwko mnie wniesienia, a to że mając Brylanty, w każdym czasie można dostać na nich pieniędzy, ale takiemu powiem, że y krajowey y swoiey niechęć znać Ekonomiki; krajowey, bo za Granice za Brylanty oddaie pieniądze, swoiey, bo ma na Kapitale martwy Procent, a potym gdyby te pieniądze za Brylanty, oddanie nie były ustatyby potrzeba zastawienia, Ich z wielkim Lichwiarzow pożytkiem, a zastawiających wyniszczeniem. Tak tedy co się dotycze *Legis Sumptuarie* wyraziwszy myśl moją dla zupełnego tego Prawa udobrzenia, znajduję jeszcze niektore konieczne do niego przydatki, jest iednym niepuszczenie w granice nasze Loteryi Zagranicznych, jest drugim zabronienie Kupcom niemającym w Miastach naszych Possessyi, ktoraby go do kraiu przywiązywać mogła, handlowania, jest trzecim niepozwolenie Cudzoziemcom w Randze Woyska naszego niebędącym procz Officyerow Woysk Cudzych, teraz w Państwie naszym znajdujących się, albo dawnym zamieszkaniem Obywatelstwu naszemu nieuistoczonych, trzymanie Bankow, jest czwartym y ostatnim reasumowanie dawnego Prawa, względem niemożności wyjazdu bez pozwolenia za Granice, a ściągające się tylko dla Senatorow y Ministrow rościagnąć y do Stanu Rycerskiego z tą tylko różnicą unikając przewłoki, ażeby nie od Seymu, ale od J. K. Mci pozwolenie dawane było. Nie jest do tego wymierzone celu te żądanie, ażeby nie znał, że widzenie Cudzych kraiw doskonałość w wygurowanym stopniu Edukacyi tam znajdującey się, poznanie dobrych obyczajów, nauczenie się formy Rządu, niedoskonaliło Ludzi, y sposobnieyszemi do użytecznieyszego Obywatelstwa czyniło. Lecz y tego przeczyć mi nikt nie może, że często się trafia, że wielu z woiażowania stratę czasu, wyniszczenie fortuny, zepsutość obyczajów, y umysł drobnemi zaprzęthiony fraszkami, do kraiu w pożytku przywożą. Znał Wasza K. Mość nas wszystkich, pozwolił temu wyjazdu, ktoremu będzie widział potrzebę, a temu próżnie cudzych bogacić Państw wzbronisz, który dla zabawienia próżniackiego umysłu, przebiega dalekie kraie, odmiennych coraz nowości szukając widziadeł. Takiego ia Prawa żądam, y o rozkaz ułożenia do niego Proiektu z mieysca mego iak naypokorniey dopraszam się. Skutek tego żądania zamknie wszystkie kanały, przez które bystrym potokiem, dostatki nasze z kraiu wypływaiąc ubogim go czynią. Da poznać Narodowi iak jest wielka W. K. M. o zaszczerpienie a zaszczerpioney ugruntowanie szczęśliwości troskliwość, będzie terażnieyszność wielbić dobroć Pańską, a przyszłość mając zlane na siebie dostatki poznawaiąc ich źródło, z przezornych Waszey K. Mci ustaw nosić będzie wyrte niestartey długością czasu wdzięczności w sercach swoich obrazy. Miałbym jeszcze mówić cokolwiek o Podatkach na przeszłych ułożonych Seymach; a mianowicie Podymnym, że ten

nie równie wszystkie dotyka Prowincye; lecz że nie jest dziś pora, dostarczyć niemogącej na zastąpienie Expens potrzebnych ulzczupłać kraju dochod szczęśliwzemu to zostawie czasowi, dołyszającego tylko przed kilką Niedzielami wysokich sentymentów Wielkiego Ministra J. W. Jmci Pana Marzałka Nadwornego Koronnego żądania przyłączyć proźbę moją do Prześwietnych Stanow mam honor, ażeby do Prawa, o Extradycyi podanych to przydać, gdzie którego Lustracya zastała, ztamtąd wydany za żądaniem Dekretami do przyszley Lustracyi nie był, sama tego słuszność, sama tego wyciąga sprawiedliwość Praw, równie dla wszystkich rozciągać się powinna, spodziewać się od Stanów Rzeczypospolitey każe, do czego podanie Proiektu zamawiam sobie.

w WARSZAWIE w DRUKARNI P. DUFOUR.

REGISTER

Konstytucyi y Mowow w tej
 Książce Inayduigcychse
 Roku 1776.
 WYDANYCH

	Folio
Akt Konfederacyi Generalney oboyyga Narodow	1.
Mowa IW ^o Mokronoskiego S. W. Korony Marszał ka Konfederacyi przy zagaieniu Seymu miana	2.
Mowa IW ^o Oginskiiego S. W. Litt. Marszałka Konfederacyi W. Litt.	3.
Nota od Departamentu Interessow Cudzo- ziemskich, do W. Graffa de Stachelberg Posta Rosyiskiego	4.
Respons na Tej Note	5.
Mowa W. Rzewuskiego Hetmana Pol. kor.	6.
----- W Lipskiego Karstela Secyry	7.
Mowa Krola Imzi	8.

REGISTR.

	Str.
Wiersze na pochwałę W ^o Mohronoskiego	9.
Mowa W ^o Kraszewskiego S. W. Korony	10.
W Ogińskiego Marszałk. K. W. Litt.	11.
Douffala Lowczego N. Litt.	12.
Moc Ratyfikacji z Dworem Rosyjskim	13.
Mowa W ^o Olizara Stolm. Korony	14.
Kosciatkowskiego	15.
Gurowskiego Marszałka N. Litt.	16.
Deputacya do examinowania Rady Nieustającej	17.
Zdanie W. Xęcia Lubomirskiego Marszałka W ^o Korony	18.
Mowa W ^o Rzewuskiego Hetmana P. Kor.	19.
Zdanie W. Branickiego Hetmana W ^o Korony	20.
Głos W ^o Nowowiejskiego Lowczy Wyszog.	21.

ordynacya

REGISTR

	Folio
Ordynacya Sądów Sejmowych	22
Mowa W. Gurouskiego Kawalek Przemyski	23
..... X. Młodziejewskiego Biskupa Poznański	24
Moc Ratyfikacyi z Dworem Wiedenskim	25
Mowa W. Olizara S. N.	26
Moc Ratyfikacyi Konwencyi Granicznej z Dworem Berlinskim	27
Powinności y Władza Departamentów w Radzie Niewstaigcey	28
Zdanie W. A. Lubomirskiego Marszałka Wielki	29
Votum Jegoz	30
Mowa W. Kosciatkowskiego	31
Akt Konwencyi między N. Królem Język y Rzeczpospolitą, a między Królem Język Pruskim dla ułożenia granic	32

REGISTR.

	Folio
Objasnienie Ustanowienia Rady Nieustajacey	33
Zdanie W ^o Oginskiiego Hetmana W ^o W ^o	34
. Branickiego Hetmana W ^o Korony	35
Mowa W ^o Markowskiiego Stalnika Mielay	36
. W ^o Arzewickiego Hetmana a D ^o Korony	37
Zdanie W ^o Chreptowicza D ^o Kam ^o W ^o	38
Mowa Króla Imji	39
Deklaracya o Komisaryach y Remisyach z przeszlego Seymu wypadtych	40
Mowa W ^o Wiszowatego	41
. Bouffata	42
Zdanie W ^o Lubomirskiego Marszala W ^o Korony	43
Projekt względem orzeczenia Sądow ^o Obywatelow ^o Rzeszowskich	44
Zmniejszenie Expensy Cywilney przez Tęczy podane	45
Mowa W ^o Gurovskiego Karzta Przem ^o	46
. Malachowskiiego W ^o Sieradz ^o	47

Itos

REGISTR.

	Folio
Głos Jona Sanguszkha Wdy Wotymy - - - - -	48.
- - - W Markowskiego - - - - -	49.
- - - Korzeniewskiego - - - - -	50.
- - - Bukara - - - - -	51.
- - - Bierzynskiego Kaszt. Zytomir - - - - -	52.
- - - Zielinskiego - - - - -	53.
- - - Sierakowskiego - - - - -	54.
- - - Rzewuskiego H. B. K. 10 Olni - - - - -	55.
- - - Jegor - - - 12 Olni - - - - -	56.
- - - Bierzynskiego - - - - -	57.
Dochody Skarbu Koronnego - - - - -	58.
Wydatki Koronne - - - - -	59.
Mowa W Markowskiego - - - - -	60.
Uwespieczenie Summ Ziemskich y Pojezuickich. - - - - -	61. 62.
Obiasnienie Legis sumptuarie - - - - -	62.
Universal der Kron - Schatz - Commission in Auschung des Schnupf und Rauch Taback Kommissio R - plter Skarbu Koronnego - Wlaka	63. 64.

1667

1667

1667

1667

1667

1667

1667

1667

1667

1667

1667

1667

Handwritten text, likely bleed-through from the reverse side.

Handwritten text, likely bleed-through from the reverse side.

Handwritten text, likely bleed-through from the reverse side.

Handwritten text, likely bleed-through from the reverse side.

Handwritten text, likely bleed-through from the reverse side.

Handwritten text, likely bleed-through from the reverse side.

Handwritten text, likely bleed-through from the reverse side.

Handwritten text, likely bleed-through from the reverse side.

Handwritten text, likely bleed-through from the reverse side.

Handwritten text, likely bleed-through from the reverse side.

Handwritten text, likely bleed-through from the reverse side.

Handwritten text, likely bleed-through from the reverse side.

Handwritten text, likely bleed-through from the reverse side.

Handwritten text, likely bleed-through from the reverse side.

Handwritten text, likely bleed-through from the reverse side.

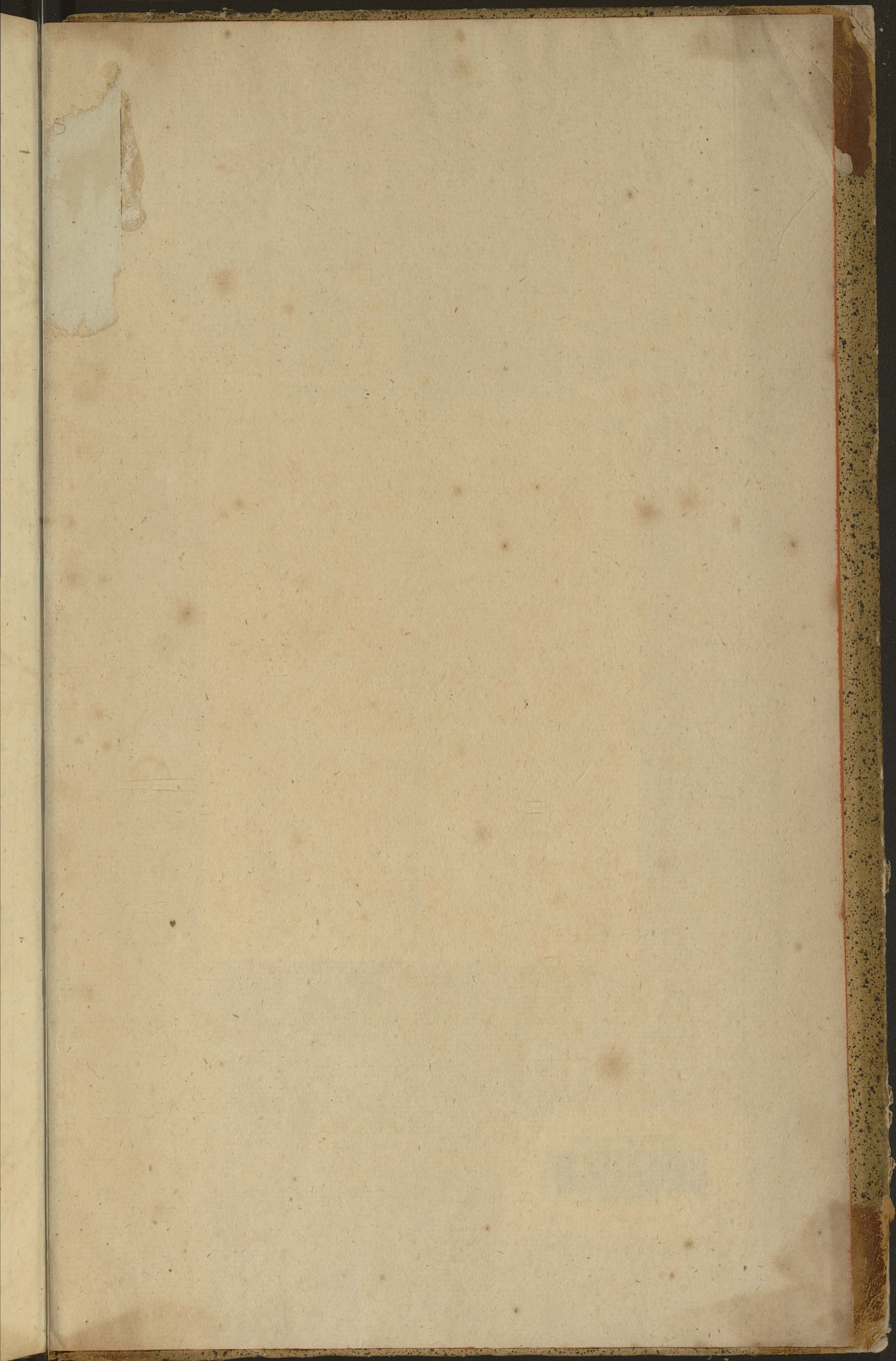
Handwritten text, likely bleed-through from the reverse side.

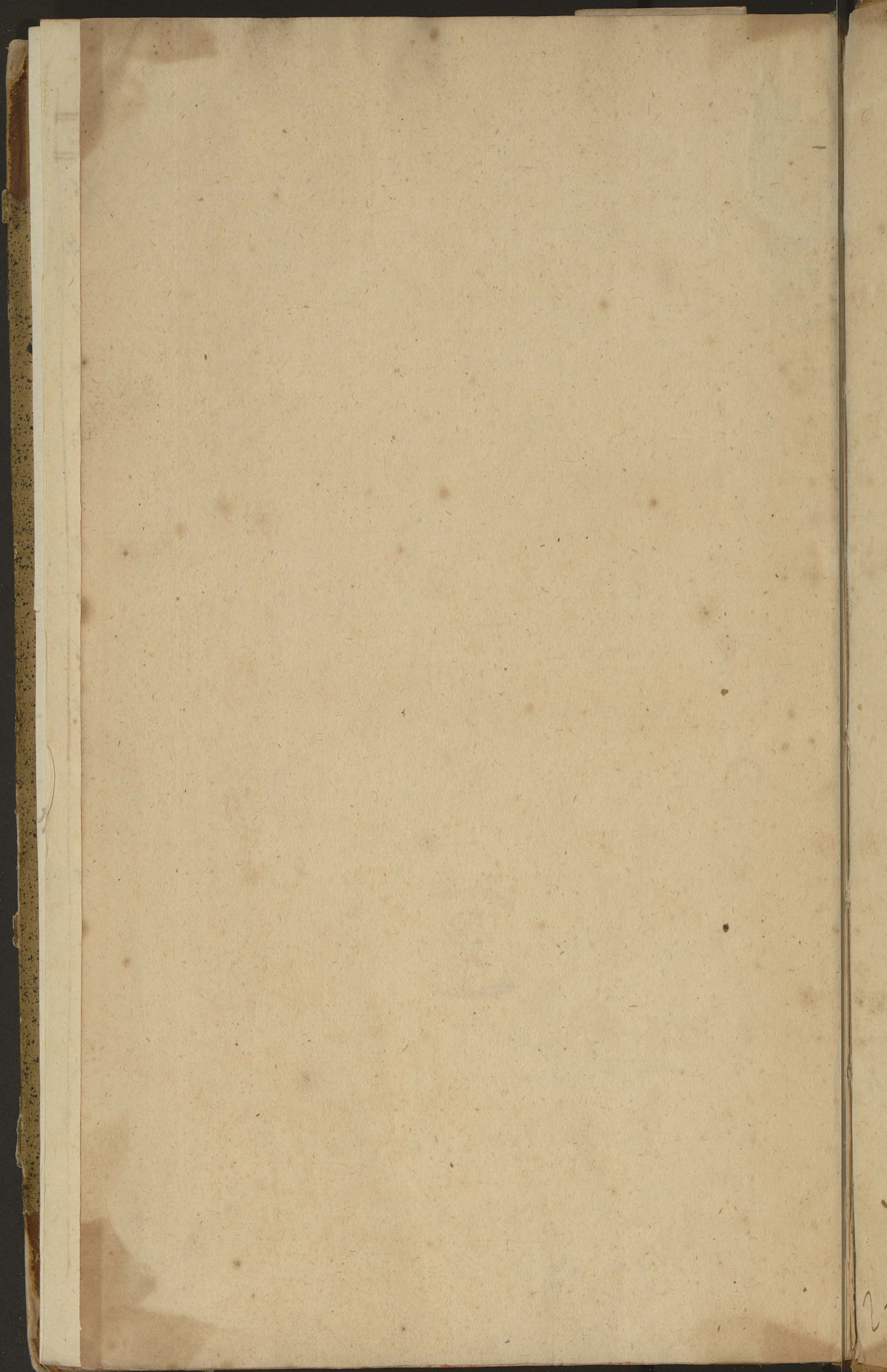
Handwritten text, likely bleed-through from the reverse side.

Handwritten text, likely bleed-through from the reverse side.

Handwritten text, likely bleed-through from the reverse side.

Termin zwrotu lub zgłoszenie prolongaty.

--	--

Biblioteka Jagiellońska

stdr0022117

2-166.

